

Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)

Remiss från Socialdepartementet
Remisstid den 31 oktober 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Socialdepartementet har remitterat betänkandet *Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)* till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utredningen har haft i uppdrag att, med utgångspunkt i förstärkt patientsäkerhet, analysera vilka förändringar som kan behövas i regelverk och strukturer när det gäller reglerade yrken, specialistkompetenser och specialistutbildningar samt vidareutbildning och fortbildning inom tandvården, hälso- och sjukvården för att möta de utmaningar som dessa verksamheter står inför.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och äldre- och äldreomsorgsnämnden.

Stadsledningskontoret ser positivt på utredningens förslag men noterar att vissa förslag kan komma att bli kostnadsdrivande för staden.

Socialnämnden instämmer i betänkandets bedömning och lämnar ett antal kommentarer.

Äldre- och äldreomsorgsnämnden ställer sig positiv till de förslag som lämnas i utredningen för att stärka patientsäkerheten genom rätt kompetens.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Förslagen som presenteras i betänkandet är bra och kommer om de genomförs att leda till ökad patientsäkerhet genom att man bättre tillser rätt kompetens för fler yrkesgrupper inom vården. Ett större statligt ansvarstagande i frågan, främst genom ett ”vårdprofessionslyft” är även det välkommet. Jag delar dock inte utredningens bedömning att de samlade förslagen skulle vara kostnadsneutrala för landets kommuner. Tvärtom är det sannolikt att en förbättrad fort- och vidareutbildning innebär kostnader för ökad frånvaro från ordinarie arbete och för nya systemstöd där alla utbildningar registreras.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 29 oktober 2025

Alexander Ojanne

Bilaga

Remiss – Betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025/63), dnr KS 2025/981-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Socialdepartementet har remitterat betänkandet *Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens* (SOU 2025:63) till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utredningen har haft i uppdrag att stärka patientsäkerheten genom att se över behovet av yrkesreglering, specialistkompetens och fortbildning inom hälso- och sjukvården samt tandvården. Det konstateras att vården utvecklas snabbt och att personalen behöver rätt kompetens för att möta framtidens krav. För att säkerställa en effektiv och säker vård krävs både ökad specialistkompetens och regelbunden fortbildning för alla vårdyrken.

Legitimation och skyddad yrkestitel

Utredningen har granskat behovet av legitimation eller skyddad yrkestitel för vissa yrkesgrupper inom vården. Trots att flera yrken uppfyller vissa kriterier, bedöms inte reglering vara motiverad, bland annat på grund av brist på vetenskapligt förankrad utbildning eller risk för dubbellegitimation.

Ett undantag är medicinska foterapeuter, som föreslås få skyddad yrkestitel från 1 september 2029. Socialstyrelsen ska fastställa kompetenskrav, och redan yrkesverksamma får använda titeln fram till 31 december 2035 även utan formellt bevis.

Vidareutbildning och specialisering

Utredningen visar att vidareutbildningsmöjligheterna varierar mellan vårdens 23 reglerade yrkesgrupper. Läkare, sjuksköterskor och tandläkare har reglerade vidareutbildningar, medan andra grupper saknar detta. Logopeder och psykologer föreslås få reglerad specialistutbildning från 1 september 2029, vilket bedöms öka patientsäkerheten och ge en jämlikare vård.

För flera yrkesgrupper saknas i dagsläget förutsättningar för en reglerad vidareutbildning, bland annat på grund av bristande resurser, VFU-platser och anpassning till arbetsmarknaden. Utredningen föreslår därför en modell lik "Läraryftet", ett "Vårdprofessionslyft", där staten köper vidareutbildningar som uppdragsutbildning. Arbetsgivarna anmäler sedan sitt behov och de anställda förväntas arbeta på halvfart och studera på halvfart. Förslaget kräver nya förordningar och ett formellt uppdrag till en myndighet (förslagsvis Socialstyrelsen).

Fortbildning för vårdens olika yrkesgrupper

Utredningen bedömer att regelbunden fortbildning är avgörande för att säkerställa patientsäkerheten. Fortbildning omfattar både formella kurser och informellt lärande i det kliniska arbetet. Vårdgivare föreslås få ansvar att kartlägga utbildningsbehov och erbjuda fortbildning, medan vårdpersonal får skyldighet att ta del av den.

Dokumentation av insatserna ska ske i den årliga patientsäkerhetsberättelsen.

Förslaget föreslås träda i kraft 1 januari 2028 och ses som ett förtydligande av redan gällande lagstiftning.

Kostnader och konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Utredningen bedömer att förslagen om skyddad yrkestitel för medicinska foterapeuter och specialistutbildning för logopeder och psykologer inte innebär kostnader för kommunerna, men kan påverka regionerna. Förslaget om fortbildning ses som ett förtydligande av befintlig lag och medför därför inga nya kostnader. Inga nya uppdrag eller ansvar tillkommer för staden, och den kommunala självstyrelsen påverkas inte enligt utredningen.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och äldrenämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till de förslag som lämnas i utredningen för att stärka patientsäkerheten genom rätt kompetens. För att utredningens förslag ska vara möjliga att genomföra krävs tillgängliga och strukturerade former för vidareutbildning och fortbildning så att en patientsäker och effektiv vård kan utföras.

Stadsledningskontoret delar utredningens bild av kompetens-försörjningsutmaningen på området och ser att vårdprofessionslyftet kan vara en, av flera, framkomliga vägar för att bemöta detta. De stora kompetensförsörjningsutmaningarna inom området kräver att staten tar ett större samordnings- och finansieringsansvar för vissa områden inom hälso- och sjukvården som är särskilt angelägna och/eller kostsamma.

Stadsledningskontoret uppmuntrar därför en fortsatt utredning av vårdprofessionslyftet.

Stadsledningskontoret ser positivt på det förtydligande som utredningen ger gällande definitionen av vidareutbildning och fortbildning samt den uttalade skyldigheten för hälso- och sjukvårdspersonal att regelbundet ta del av fortbildning.

Flera av utredningens förslag kan komma att bli kostnadsdrivande för staden utifrån att det finns behov av nya systemstöd och planering av verksamhetens resurser för att medarbetare ska delta i kontinuerlig fortbildning eller vidareutbildning utifrån verksamhetens behov. Staden behöver också säkerställa att personalsystem kan registrera personalens fortbildning.

Att en skyddad yrkestitel för medicinska foterapeuter införs ser stadsledningskontoret som positivt ur patientsäkerhetssynpunkt. Vid upphandling av fotsjukvård ska Stockholms stad ställa kravet på att titeln är registrerad för den som ska utföra tjänsten. Övergångs-reglerna är viktiga för att bibehålla utbudet.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 september 2025 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i betänkandets bedömning om behovet av kompetensutveckling och stärkt specialistkompetens för hälso- och sjukvårdens professioner, för att säkerställa en patientsäker vård. Genomgripande behöver det medicinska ansvaret inom den kommunala primärvården och skolhälsovård betonas tydligare utifrån respektive yrkesfunktion, befogenheter och ansvarsområde.

Förvaltningen vill särskilt betona att den instämmer till förslag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659). Förvaltningen instämmer även helt i utredningens förslag om att vårdgivarens ansvar för att identifiera utbildningsbehov och ge möjlighet till regelbunden fortbildning behöver förtydligas.

Utredningen bedömer att det behövs utredas vidare avseende en ny ordning för att vidareutbilda vårdprofessioner med yrkesexamen på grundnivå – Vårdprofessionslyftet. Förvaltningen är positiv till denna bedömning och ser det som en möjlighet till att vidareutbildning för vårdprofessioner i kommunal hälso- och sjukvård kan bidra till professionernas vilja att utvecklas, lära nytt och säkerställa kompetens.

I betänkandet lyfts ett tidigare utredningsförslag fram från utredningen om stärkt medicinsk kompetens och möjlighet att säkra tillgången till läkare inom kommunal hälso- och sjukvård. Förvaltningen instämmer till förslaget och konstaterar ett stort behov av stärkt medicinsk kompetens i den kommunala hälso- och sjukvården, vilket kräver att professionerna ges möjlighet att fortbilda och vidareutbilda sig. Ett starkt skäl till detta behov är omställningen till en God och nära vård. I den kommunala hälso- och sjukvården går utvecklingen mot att mer avancerad vård bedrivs i hemmet vilket ställer krav på vidareutbildad personal, specialistkompetens och tillgång till VFU (verksamhetsförlagd utbildning). Tillgång till läkare i kommunal hälso- och sjukvård skulle innebära en mer patientsäker vård, framförallt avseende kontinuitet, patientkännedom och minskad administrativ tid.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2025 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63) och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till de förslag som lämnas i utredningen för att stärka patientsäkerheten genom rätt kompetens.

Den snabba medicinska och tekniska utvecklingen ställer ökade krav på att hälso- och sjukvårdspersonalen ska kunna tillgodogöra sig ny kunskap och nya arbetsmetoder.

För att utredningens förslag ska vara möjliga krävs tillgängliga och strukturerade former för vidareutbildning och fortbildning så att en patientsäker och effektiv vård kan utföras. Om utredningens förslag börjar gälla 2028 är det av vikt att staden börjar planera för dessa förändringar när de fastställs. Flera av utredningens förslag att stärka patientsäkerheten genom rätt kompetens kommer att vara kostnadsdrivande för staden utifrån att det finns behov av nya systemstöd och planering av verksamhetens resurser för att medarbetare ska delta i kontinuerlig fortbildning eller vidareutbildning utifrån verksamhetens behov.

För att uppnå utredningens förslag behöver staden säkerställa att personalsystem utvecklas så att legitimerad personals fortbildning och vidareutbildning automatiskt registreras och valideras. Medarbetarens fortbildningstimmar och kompetensbevis måste bli möjliga att följa. Utifrån det finns ett behov av gemensam samverkan i staden med representanter från utvecklings- och hr-avdelningen på stadsledningskontoret, äldreförvaltningen, socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna.

Förvaltningen är positiv till att legitimerad personal ska ha en skyldighet att regelbundet ta del av fortbildning. För att säkerställa arbetsgivarens ansvar till kontinuerlig fortbildning behöver stadsdelarnas kliniska träningscentrum/metodrum utvecklas så att validering och utbildning sker evidensbaserat av personal med pedagogisk kompetens. Det kan innebära att det finns ett ökat behov av resurser i form av finansiering och personal.

Förvaltningen ser positivt på att införa vårdprofessionslyftet som innebär att legitimerad personal ska kunna studera på deltid. Det kommer även innebära att utveckla samverkan nationellt med olika högskolor. De akademiska noderna inom staden kan vara ett stöd i att utveckla den verksamhetsförlagda utbildningen i stadens förvaltningar. De kan även stödja medarbetaren i att omsätta teoretiska kunskaper i praktiken och utveckla kvaliteten inom stadens äldreomsorg.

Förvaltningen håller med utredaren om att yrkesrollen avancerad specialistsjuksköterska (AVS) kan stärka det kliniska arbetet i kommunal hälso- och sjukvård. Utbildning till AVS för medarbetaren ska ges utifrån det faktiska behovet i verksamheten.

Vid upphandling av bemanningspersonal eller jourpatruller behöver Stockholms stad säkerställa att den legitimerade personalen har rätt kompetens för sina arbetsuppgifter vid avtalsskrivning.

Skyddad yrkestitel för medicinska fotterapeuter införs (2029) vilket medför att vid upphandling av fotsjukvård ska Stockholms stad ställa kravet på att titeln är registrerad för den som ska utföra tjänsten.